

Finansutskottets betänkande

1978/79:33

med anledning av motioner om löntagarna och kapitaltillväxten m. m.

I detta betänkande behandlas motionerna

1978/79:1115 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär skyndsam utredning och förslag snarast rörande anställdas deläggande i företag genom löntagarkooperation,

1978/79:1707 av Alf Wennerfors (m) och Sixten Pettersson (m) vari hemställs

1. att riksdagen hos regeringen anholder att, om den Mehrska utredningen kommer att få tilläggsdirektiv, dessa utformas i enlighet med vad som i motionen anförts,

2. att riksdagen hos regeringen anholder att utredningens betänkanden remissbehandlas på sedvanligt sätt,

1978/79:1708 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari hemställs att riksdagen uttalar sig för upprättande av samhällsfonder under lönarbetarkontroll enligt i motionen anförda riktlinjer och hos regeringen hemställer om förslag i enlighet härmed.

Motionerna

I *motionen 1115* av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) anföras att näringslivets kapitalförsörjning är av väsentlig betydelse för den ekonomiska utvecklingen. Näringslivets försörjning med riskbärande kapital, s. k. egenkapital, är enligt motionärerna otillfredsställande, vilket medfört en sänkt soliditet i industrin under senare år. Detta har en menlig inverkan på företagens möjligheter att genom nysatsningar öka sysselsättningen. En förbättring av situationen kan enligt motionärerna inte ske enbart genom den konventionella aktiemarknaden, eftersom betydande delar av näringslivet är utestängda från denna marknad, t. ex. den kooperativa sektorn och de mindre och medelstora företagen. Motionärerna anser det därför angeläget med nya vägar till egen kapitalförsörjning i sådana former att maktkoncentrationen i näringslivet motverkas och en decentralisering av ägande och inflytande kommer till stånd. Detta anföras kunna komma till stånd om de anställda medverkar i fråga om kapitalförsörjningen.

En lämplig form för de anställda att bidra till företagets kapitalförsörjning är enligt motionärerna den ekonomiska föreningen, kooperationen. De anställda vid ett företag skulle genom att bilda sådana föreningar för sparande bli

delägare i företaget. Föreningen skulle sätta in sparmedlen i företaget som egenkapital, antingen genom förvärv av nyemitterade aktier eller, beträffande ekonomiska föreningar, genom s. k. B-insats. I ekonomiska föreningar har varje medlem en röst, varför någon ny maktkoncentration ej skulle kunna uppstå genom dessa löntagarkooperationer. Ett deläggande i denna form bör enligt motionärerna stimuleras av samhället, lämpligen genom tillämpning av regler som redan gäller för andra former av sparande och kapitalförsörjning. Härvid åsyftas främst det s. k. skattesparandet, men också andra skatteregler nämns, t. ex. det s. k. Annell-avdraget genom vilket viss utdelning på nyemitterat aktiekapital är skattefri för företaget. Delägandet skulle medföra rätt till representation i företagets ledning efter förhandling mellan kooperationen och företaget.

Det är enligt motionärerna angeläget att en försöksverksamhet kommer till stånd utan hinder av att löntagarfondsutredningen f. n. överväger angränsande frågor.

I *motionen 1707* av Alf Wennerfors (m) och Sixten Pettersson (m) anförts att utredningen om löntagarna och kapitaltillväxten under våren 1979 avser att avlämna ett betänkande, vilket skall ligga till grund för beslut om utredningen skall fortsätta sitt arbete. Om regeringen finner det lämpligt att ge utredningen tilläggsdirektiv att utreda olika alternativa sätt att sprida ägandet och öka näringslivets kapitalbildning m. m. är det enligt motionärerna angeläget att samtliga demokratiska riksdagspartiers förslag i frågan noga utreds. Dessutom hemställer motionärerna att riksdagen hos regeringen anhåller att utredningens betänkanden remissbehandlas på sedvanligt sätt.

I *motionen 1708* av Lars Werner m. fl. (vpk) föreslås inrättandet av en samhällsfond för ökad sysselsättning. Fonden skall i första hand användas för investeringar i samhällsägda företag. Vägledande för besluten av fondens användning skall vara att investeringarna skall bidra till samhällsnyttig produktion av varor och tjänster, t. ex. satsningar i nya samhällsägda industrier, ökat daghemsbyggande, utbyggd kollektivtrafik m. m.

Fonden skall enligt motionärerna vara samhällsägda och under lönarbetskontroll. Finansieringen skall ske genom skärpta skatter på förmögenheter, gåvor, arv, realisationsvinster och bolagsvinster samt genom skärpta åtgärder mot kapitalflykt och skattefusk m. m. Fonden bör enligt motionärerna varje år tillföras minst 5 miljarder kronor.

Utskottet

I *motionen 1115* föreslås att en viss form för de anställdas bidrag till näringslivets försörjning med eget kapital skall utredas. Formerna för löntagarnas delaktighet i näringslivets kapitalförsörjning övervägs f. n. inom utredningen om löntagarna och kapitaltillväxten (Fi 1975:03). Denna skall enligt sina direktiv pröva och lägga fram förslag till alternativa modeller för

löntagarnas delaktighet i kapitaltillväxten. Utredningen om Kooperationen och dess roll i samhället (I 1977:01) har att belysa de kooperativa företagens roll i det svenska samhället och kommer härvid att studera de löntagarägda företagens villkor. Dessutom har den s. k. lönspardelegationen i uppdrag att följa utvecklingen av det s. k. skattesparandet och hushållens sparande i stort (Dir 1978:84). Utskottet har tidigare behandlat frågan om lönsparande i det företag där man är anställd och då uttalat att detta bör kunna inrymmas bland lönspardelegationens uppgifter (FiU 1978/79:27).

Utskottet vill framhålla betydelsen av att frågan om löntagarna och kapitaltillväxten blir allsidigt belyst och att olika förslag blir prövade. Utan att ta ställning till den i motionen beskrivna modellen till löntagarsparande vill utskottet tillstyrka att denna utreds vidare. Det bör ankomma på regeringen att välja i vilken form utredningsarbetet bör bedrivas. Vad utskottet nu anfört bör ges regeringen till känna.

I motionen 1707 krävs att betänkanden från utredningen om löntagarna och kapitaltillväxten skall remissbehandlas på sedvanligt sätt, samt att om regeringen ämnar ge utredningen tilläggsdirektiv dessa skall utformas på visst sätt. Enligt vad utskottet inhämtat kan något betänkande från utredningen inte väntas förrän våren 1981. Under våren 1979 kommer ett antal expertrapporter av vetenskaplig karaktär att publiceras, vilka i enlighet med vad som är brukligt inte avses bli föremål för särskild remissbehandling. Motionen synes därför sakna aktualitet och avstyrks följaktligen av utskottet.

I motionen 1708 föreslås inrättandet av en samhällsfond för ökad sysselsättning, finansierad främst genom skärpning av vissa skatter och åtgärder mot kapital- och skatteflykt samt skattefusk. Förslag om inrättande av en samhällsfond har tidigare förts fram av motionärerna (motionen 1977/78:869). Riksdagen avlog förslaget med hänsyn till dess näringspolitiska effekter (FiU 1977/78:15). I den nu föreliggande motionen har förslaget preciserats ytterligare, främst vad avser fondens finansiering. Den finansiering av fondens verksamhet som föreslås i motionen innebär att vissa skattesatser skulle skärpas i sådan utsträckning att resultaten enligt utskottets mening skulle framstå som helt orimliga. Utskottet avstyrker därför motionen.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med anledning av motionen 1978/79:1115 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört rörande utredning av förslag om löntagarsparande.

2. att riksdagen avslår motionen 1978/79:1707,
3. att riksdagen avslår motionen 1978/79:1708.

Stockholm den 24 april 1979

På finansutskottets vägnar

BJÖRN MOLIN

Närvarande: Björn Molin (fp), Kjell-Olof Feldt (s), Knut Johansson (s), Torsten Gustafsson (c), Paul Jansson (s), Arne Pettersson (s), Anton Fågelsbo (c), Arne Gadd (s), Per-Axel Nilsson (s), Rolf Rämgård (c), Anita Gradin (s), Olle Wästberg i Stockholm (fp), Rune Rydén (m), Göthe Knutson (m) och Axel Kristiansson (c).